

Eduard Martin
Mariánskolázeňský
poutník

Nová vlna

Eduard Martin

**Mariánskolázeňský
poutník**

*Eduard Petiška se synem Martinem v Itálii, foceno na Capri
nedaleko Tiberiovy vily v roce 1968*

Většina měst byla postavena jako sídla, do kterých bylo následně zapotřebí začlenit také přírodu a zeleň. Mariánské Lázně byly vystavěny na opačném principu. Bývají charakterizovány jako město v parku a park ve městě. Zeleň je tu opravdu všudypřítomná a upravené parkové plochy protínají město v celé jeho délce. Procházet byste se tu mohli celé týdny. Právě nádherná příroda, příznivé klima a nespočet léčivých pramenů, to vše lákalo již od zrodu města slavné osobnosti k jeho návštěvě. Jednou z nich byl také Eduard Petiška. Slavný český spisovatel je autorem více než devadesáti titulů. Vždyť kdo z nás by neznal jeho knížky, pro děti a mládež nebo pro dospělé... Neskromně věřím, že během mnoha letních pobytů v našem krásném městě čerpal inspiraci a síly, díky nimž mohl sepsat tolik vynikajících děl...

Martin Kalina, starosta Mariánských Lázní,
22. dubna 2022

Připsáno
mariánskolázeňským poutníkům,
dávným,
současným
i těm, kteří v Mariánských Lázních
své šlépěje teprve otisknou

Těm
kteří v Mariánských lázních
nalezli a nalézají
radost
a klid duše

© Martin Petiška, 2022

© Zdeněk Rampas – Nová vlna, 2022

ISBN 978-80-88343-39-4

Eduard Martin

Mariánskolázeňský poutník

(neboli
I město může být přítelem...)

(Esej nejen o vztahu
básníka a spisovatele
Eduarda Petišky
k Mariánským Lázním)

Prolog

I místo může být blízké, jako by patřilo do rodiny.
Takovým místem bývá krajina, kterou člověk miluje.
Zahrada. Vesnice...
Město.
Proč by milované místo nemohlo být „členem rodiny“?

Jsou města, kterými se projíždí. Setkání s nimi připomínají
míjení s lidmi na chodníku. Míjí se..., minuli. Rozplynuli do
nepaměti...

Ale někdy setkání uvízne v paměti.

Žije... Žije „v paměti duše“.

Někdo potkává někoho po léta. A přesto onen člověk
neprolne do pravé blízkosti. Do „blízkosti srdce“. Do té, za
jakou se označuje příbuzenství.

Příbuzným je, kdo je příbuzný srdce. Ne kdo má v těle tu
větší, tu menší počet „příbuzných molekul“.

V moderní době se příbuzenství neblaze rozvolňují. Do
nepaměti se rozplývá i genealogie rodů.

S oslabováním rodové paměti se rozvolňuje vztah
k domovu.

Ale trvají vztahy důležité, vztahy výsostné –

Trvají příbuzenství srdce.

Ti, kteří měli štěstí trávit čas v Mariánských lázních, nevzpomínají pouze na místo, na kterém zanechali šlépěje.

Jako by v tomto městě – magickém podobně jako Praha – získali nového příbuzného. Naplňuje jim obraz „ideálního blízkého“.

Bratra město..., sestru město.

Příbuzného, na kterého se vzpomíná a při vzpomínce se necítí nelad, křivda. Zranění... I dotyky vzpomínek umí bolet. I vzpomínky umí škrábnout...

Myšlenka na toho, kdo je „příbuzný srdce,“ se dotýká hebce.

Vzpomínky umí pohladit...

Myšlenky na toho, koho člověk miluje, hladí duši.

Nejen myšlenka na blízkého člověka i vzpomínka na blízká místa umí pohladit i po letech...

Lidé, které pojí vzpomínky na Mariánské Lázně – ti, které vzpomínky hladí – jako by vytvářeli klub.

Lahodný klub...

Kdo vzpomíná na Mariánské Lázně, usmívá se.

V „mariánskolázeňském klubu“ se scházejí dnešní poutníci i ti, kteří punc svých kroků otiskli na pleť města kdysi.

Jak by probíhalo setkání těch, kteří patří do klubu...?

Potkali bychom při něm Johanna Wolfganga Goetha.

Zdomácněl zde už v dávném čase, kdy jeho jméno obrozenci zčeštovali na Jana Vlčichoda z Géthů...

U prostřeného stolu vzpomínek by s ním usedl třeba ...

Fryderik Chopin.

I Rudyard Kipling –

Antonín Dvořák...

Jak to řekl Johann Wolfgang Goethe?

„Místo, kam vstoupil dobrý člověk, je zasvěcené, po stu let znovu tu zní vnukovi jeho slovo a čin.“

Dnešní návštěvníci Mariánských lázní kráčejí po šlépějích dávných hostů. Klub pojí záplavu umělců, vědců, panovníků... Jména, jaká se třpytí v encyklopediích.

Einstein, Gogol, Gončarov, Gorkij..., tolik poutníků z tolika oborů poznání, tolika oborů umění... A pomyslný stůl, u kterého se členové klubu sešli, se dluží přes hranice zemí, přes hranice pokolení...

Koho z nich tu potkáme..., koho připomeneme...?

Richard Wagner se schází se Sigmundem Freudem a...

S Janem Nerudou.

I s anglickým králem Edwardem VII.

S králem, který do lázní po léta jezdíval. A vyznal se ze vztahu k nim památnými slovy:

„Procestoval jsem celou Indii, Ceylon, všechna lázeňská města Evropy, ale nikde na světě mne nechytla u srdce poezie nádherné přírody, tak jako zde v Mariánských Lázních...“

Stůl času, stůl vzpomínek je dlouhý..., je u něj místo pro setkání, jaká by jinde byla nepřírozená. Zde se stávají přirozenými. Spojil je mariánskolázeňský domov...

Stůl času je prostřený pohodou...

Václav Beneš Třebízský v Mariánských Lázních zemřel... Ale u vysněného stolu žije a rozmlouvá. Třeba s Franzem Kafkou. Jejich životy se neprotly, jejich literární světy jsou vzdálené... Ale u hojivých pramenů lázní jejich kroky žijí vedle sebe.

U stolu vzpomínek jsou oba živí a zdraví...

O čem by spolu hovořili? Možná by Franz Kafka připomněl svoje slova chvály o milovaných lázních:

„Karlovy Vary jsou příjemné, ale Mariánské Lázně jsou nepopsatelně krásné.“

Tolik hostů lze potkávat u stolu mariánskolázeňské pohody... Jaroslav Seifert poznal „všechny krásy světa“. A při klubovém dýchánku se zdraví... Třeba s Markem Twainem. S „oním“ Twainem..., otcem Toma Sawyera a Huckleberryho Fina. S velikánem americké literatury a okouzleným mariánskolázeňským poutníkem...

Prohlásil, že –

„Mariánské lázně jsou nejutěšenější a nejkrásnější místo na kontinentě..., tak hezké, jak si jen člověk může přát...“

Znal krásy Starého i Nového světa.

Vídal za stříbrných nocí lesknout se vlny Mississippi...

A nenašel krásnější evropské místo než tyto lázně...

Nevypadá „stůl“ mariánskolázeňských poutníků jako – Lázeňské reklamní oddělení?

A co teprve, když se vejde na kolonádu... Na kolonádu času, kolonádu vzpomínek...? Kolik se potká „obyvatel čítanek“... Básníci, spisovatelé, vědci, hudebníci...

Na kolonádě času lze potkat Edisona, který i dnes rozsvítil miliardy žárovek. Na kolonádě mariánskolázeňských hostů se procházejí ti, kteří rozsvěcí příliv slov, tónů –

Myšlenek.

Rozsvěcí ho i dnes...

Eduard Petiška patří k návštěvníkům Mariánských lázní, kteří město přijali do duchovní rodiny.

Po léta jej bylo možné potkávat na kolonádě...

Přešel z ní na kolonádu vzpomínek, do „klubu spřízněných“. Těch, kteří v lázních vdechovali pohodu.

Přešel na kolonádu času z každodenní „léčivé stezky“ mezi Rudolfovým a Křížovým pramenem. Po mnoho lázeňských pobytů se po ní procházel s pohárkem rudolfky v ruce...

A město vešlo v řadě motivů i do jeho díla.

Zde vyslovil..., on, autor tolika vět v knihách veršů i prózy..., i svou poslední větu.

Zde se naposledy nadechl..., naposledy vydechl.

6. června 1987.

Jeho stopy prosvítají v šlépějích, jaké lázeňští hosté otiskli.

Trvají v mozaice stop členů „mariánskolázeňského klubu“...

Poprvé se zde léčil v roce 1963.

Přijel na léčivou kúru tehdy, když jej poprvé postihly ledvinové potíže. Uměnilomilovný čelákovický lékař, MUDr. Krčmář, (doktor Petiškovy rodiny ještě z předválečné doby, sezonní mariánskolázeňský lékař), mu „Goethovy lázně“ doporučil.

Johann Wolfgang Goethe byl s Eduardem Petiškou „spřízněný“ od mládí... V rodinné knihovně zlátly hřbety Goethových sebraných spisů. A on, germanista, se výmarským básníkem zabýval jako badatel i překladatel.

V padesátých letech, kdy se – ve stalinských časech – domníval, že už nevydá ani jedno své původní slovo, věnoval čas překladům. Stovkám stran próz, tisícům veršů... Skláněl se nad tlustými německými knihami, převáděl slova do češtiny, z jedné své mateřské řeči do druhé.

Tolik vlastních slov mohl napsat v čase, který mu unášel překlad slov jiných autorů...

Jenže právě kvůli nepřízni doby získal příležitost stát se nejen tvůrcem velkého díla pro dětské i dospělé čtenáře, ale i tvůrcem rozsáhlého překladatelského díla.

Přibližoval německou kulturu českým čtenářům.

Znamenitymi moderními překlady děl G. E. Lessinga, Heinricha Heina i dalších autorů... Byl i editorem. Průvodcem čtenářů ve světě německé novelistiky... V době, kdy nemohl publikovat vlastní knihy, se postupně stával tím, kdo byl v Německu po letech označen za neoficiálního „honorárního konzula německé literatury“.

Denně překládal své pensum. Teprve pak jej hudba starého prvorepublikového psacího stroje provázela na cestě za vlastní tvorbou...

Postupem času našel v literatuře pro děti a mládež možnosti, které mu umožnily vydávat vlastní knihy. Od leporel (O jabloňce...) přecházel k větším prózám (Pohádkový dědeček, Birlibán, Staré řecké báje a pověsti...). Mezi nejznámější z té doby patří i první knížky, které vyprávějí o krtečkovi (Jak Krtek ke kalhotkám přišel, Krtek a autíčko) ... A pak následovala dlouhá řada dalších knih, které se v mnoha vydáních a mnoha jazycích vydávaly na cesty k čtenářům, nejprve dětským, pak i dospělým (proslulé povídkové soubory Svatební noci, Hotel pro cizince, Třicet manželek atd., romány Než uzrají muži, Průvodce mladého muže manželstvím, Srdce, ve kterém bydlím atd. ...) Na začátku autorovy literární cesty bývaly potíže nejen s tehdejšími psacím stroji ale i s papírem, na který se psalo... Psávalo se inkoustem a plnicími pery. Ve školách ale ještě mívali žáci ve svých lavicích kalamáře. První knížky psával Eduard Petiška na starobylém psacím stroji, vyřazeném z Dělnické úrazové pojišťovny. V oné pojišťovně, v Praze Na Poříčí, pracoval jeho otec. A tak Eduard Petiška psal své první texty na stroji, na kterém možná psával i Franz

Kafka..., byl také zaměstnanec pojišťovny a tedy kolega jeho otce...)

Přes den básník překládal, po nocích psal vlastní texty. Tehdy, v padesátých letech, letech dýchajícími „kafkovskou náladou“, skrýval rukopisy ve sklepech. V polici za babiččiny kompoty... Aby na ně – při domovní prohlídce – nedosáhla policejní ruka.

Nepředpokládal, že by jeho příběhy mohly v dohledné době vyjít... Pokud vůbec... Jejich vydání se nedožil. Když za nových poměrů vycházely, byly přijaty s krásným ohlasem... Patří k nim novela vydaná po revoluci v nakladatelství Votobia, „Cesta do země Lidivoni“. Podobenství o životě v totalitě podané v podobě fantastického cestopisu. Na titulní stránce novely bylo připsáno, že se jedná o překlad z němčiny. Aby se „tajný“, který by případně rukopis zkoumal, na text nezaměřil. Kolik autorů bylo v té době vězněno kvůli svým slovům...

Po revoluci vyšly i další autorovy novely z oné doby. Psychologická novela nazvaná „Atlantik“, pojednávající o zaoceánské plavbě cestujících do Ameriky. Fantasticky laděná, romantická novela o kouzelné kameji, pojmenovaná „Kamej“. A novela „Proměny Jakuba Vinanta“, líčení jednoho „archetypického“ života... Vydání po léta skrývaných příběhů doprovodil ilustracemi tatínekův přítel, malíř a grafik, Vladimír Komárek. A pro to, aby se ujal výtvarného doprovodu, si dal jedinou podmínku: nedostane honorář. Příjemná podmínka... Ve stylu tohoto osobitého, vtipného umělce. Požadavek, jaký nakladatel ilustrátorovi rád splní. Doslov, který Eduard Petiška připojil ke knize Herrmanna Hesse, slavného švýcarského spisovatele, nositele Nobelovy ceny, jejího autora tak zaujal, že jej nejen ocenil v dopise ale i poslal autorovi fotografii s věnováním. Nepřál si, aby, dokud žije, jeho knihy doprovázely doslovy. Ale doslov českého autora se mu zalíbil. A říkalo se, že to byl jediný doslov, jaký Hermann Hesse povolil.

Aby se autor doslovu vydal za autorem knihy do Švýcarska, nebylo možné. Dotknout se mohla jejich slova...

V Mariánských lázních bydlíval Eduard Petiška u výborných přátel, u rodiny Sovových. V památném empírovém domě v Karlovarské ulici.

Dnes je na domě umístěna pamětní deska. S reliéfem, dílem proslulého českého i „francouzského“ umělce, Reona Argondiana. Malíře a sochaře, který se do české vlasti vrátil po dlouhém exilu v Bretagni.

Jak by byla v době Petiškových pobytů neuvěřitelná představa, že ze stěny domu, kde bydlí, vyhlédne z pamětní desky jeho bronzová tvář...

A že desku odhalí lady Luisa Abrahamsová, manželka lorda Abrahamse, přítelkyně Jana Masaryka, (a patronka proslulého mariánskolázeňského golfového klubu). Neuvěřitelně by znělo, kdyby někdo jasnovidně věstil, že Daisy hraběnka Waldsteinová-Wartenbergová dodá k odhalení desky svého oblíbeného spisovatele láhve výtečného vína, nazvaného „Daisy“, na její počest...

Při odhalování desky si čtenáři připili před domem s panem starostou...

Zazvonili při přípitku skleničkami na připomenutí básníka, který neodešel.

Dál ke čtenářům přichází ve svých slovech...

Vedle Polabí a Českého ráje měl Eduard Petiška za jeden z domovů i širší okolí Mariánských lázní.

Projezdil tuto krásnou krajinu, prochodil...

Kraj vstoupil do jeho díla.

Dieta, kterou Eduard Petiška v lázních dodržoval, ho vedla během léčby ke studiu kuchařských receptů..., vymýšlel jídla, jaká – byl znamenitý kuchař – připraví po návratu...

Putoval městem na dlouhých každodenních procházkách, putoval stinnými cestami. Sám i s přáteli.

Zdeňka Psůtková, výtečná překladatelka a spisovatelka, pocházející ze starobylého chodského rodu, seznamovala Petiškovi se svým krajem, s jeho osudy... S rodinou proslulého balneologa doktora Vojmíra Králíka putovali v Goethových šlépějích... Kolik bylo těch, se kterými Eduard Petiška putoval po lázeňských cestách...

I s Jaroslavem Seifertem, který v lázních také hledal zdraví.

V lázeňské pohodě se snažili oprostít od toho, co je zneladňovalo ve světě pomíjivých veličin... I veličinek. Co zraňovalo při sporech s trpaslíky předstírajícími velikost. Zbavovali se zde prachu... Toho prachu, jaký útočí šedí na jas života. Jednou jsem se tatínka zeptal, o čem se Seifertem vedli řeč. Pousmál se: „Toho bylo tolik...“ O čem hovořili? O poesii. Politice... O strastech, radostech. Když má člověk přítele, nejde jen o to, o čem s ním hovoří. Jde také o radost, že má někoho, kdo souzní s jeho myšlenkami. I s hodnotami... Škoda, že se nezaznamenaly jejich dialogy... Jak vtipně uměl Jaroslav Seifert glosovat svět... „Můžeš si vzít z tatínka příklad ve všem, jen v jednom ne,“ usmál se na mne. Zpozorněl jsem. „Jen ne, co se týká vlasů,“ dodal. I ve stáří si uchoval krásnou „básnickou“ hřívu. Dnes už – já, tehdy vlasatý jinoch – dnes už vím, že na rady nositelů Nobelových cen je dobré dbát.

Otec a Seifert se znali z předúnorových dob. A stýkali se po desetiletí. Žili a psali ve „společenském stínu“. Nobelova cena se třpytila v dálce... V dálce, která se zdála neskutečná.

Posuzovali si navzájem své texty... Nebyli spojeni s režimem... A tak tvořili bez nároku na jiný ohlas, než na ten, jaký se dá získat „navzdory“.

Získat jen dílem...

„Já vím, že nic nedokážu a tak se musím dát na politiku,“ povzdychl si v oné době jeden „politický člověk“. Vyjádřil tak, aforisticky, názor mnoha občanů...

Jaroslav Seifert po léta sledoval tvorbu Eduarda Petišky. Vysoce ocenil nejen jeho verše ale byl velmi zaujat jeho svazkem staropražských příběhů, nazvaným „Golem“. Měl připojit předmluvu k příběhům z českých dějin, k „Čtení o hradech“... Jenže nakladatelství předmluvu autora, který se tehdy ocitl v nemilosti, nepřijalo.

Tolik je toho, co se zdálo v tisíciletých českých dějinách věčné, o čem kniha vyprávěla... Zdálo se věčné a rozplynulo se... Trvalé vytrvalo.

A vytrvává...

I o tom si mohli vyprávět.

Věty, které zněly na procházkách, mlčí. Jen slova, jaká se zapíší, neodcházejí do tmy. Slova z dopisů hovoří. Svěže, jako tehdy, kdy nezněla jen z úst vzpomínky.

Třeba Seifertova slova z dosud nevydané korespondence:

... děkuju Vám za vše a přátelsky. Mám vás rád – tak i tak. Myslím zvláště na Vaše verše, které jsou tak líbezně moudré, plaché i přitom statečné. Jsou tak čisté a věru nemají pranic společného s tou mnohomluvností, která teď zaplňuje celé sloupce. Zdravím Vás pěkně i Vaši milou paní a jsem Váš Seifert (Z dopisu J. Seiferta z 27. IV. 1962)

Slova utkvívají v tichu.

Tím, kdo sdílí krásné chvíle, je ticho...

Svítilí ticho vzpomínky.

Ticho umí oslovit slovy, která se do něj vpečetila...

Za prvního pobytu v Mariánských lázních se Eduard Petiška ubytoval v hotelu Esplanade. Na stráni nad Karlovarskou ulicí. Příští rok bydlel v historickém domě, na kterém je nyní pamětní deska. Nejprve v přízemí napravo, v pokoji s okny do ulice. Později se stával jeho letním domovem rohový pokoj nalevo v patře.

Dům, ve kterém bydlel, měl silné zdi a... „silnou náladu“.

V onom pokoji..., jak se připomínalo..., bydlíval Richard Wagner. Díval se do ulice ze stejného okna jako my...

Kdo prochází Mariánskými lázněmi, prochází po koberci utkaném ze šlépějí slavných návštěvníků... Jenže ocitnout se v pokoji, ve kterém jeden z nich žil, je něco jiného.

„Přítomnost“ dávného lázeňského návštěvníka zaznívá mnohem zřetelněji... Mariánskolázeňská primářka, básnířka Alena Vrbová, rodinná přítelkyně, nám podávala večeře ve svém „poetickém pokoji“. Měl také krásnou náladu. Kdysi v něm pobýval T. G. Masaryk.

Když jsme u ní večeřeli, mlsalo se nejen jídlo paní Aleny, výborné kuchařky a nejen její vyprávění...

Jako dezert se podávala poesie jejího pokoje...

Eduard Petiška věnoval výmarskému a „mariánskolázeňskému“ básníkovi i dvě samostatně vydaná „goethiana“...

Jednak drobnou knížku „Johann Wolfgang Goethe“ (původně text z výboru, který uspořádal pro Klub přátel poesie). A jednak bohemistickou a germanistickou studii nazvanou „Goethe v Čechách a Čechy v Goethovi“, (také původně

obsaženou v onom výboru). V eseji přehledně shrnul bádání o vztahu J. W. Goetha k Čechám i k Čechům.

O Goethovi napsal i esej, kterou doprovázel reprezentativní výbor z jeho díla. Vyšla jako úvodní text knihy „Johann Wolfgang Goethe“, s podtitulem „Výbor z poesie“, vydané v nakladatelství Československý spisovatel. Vyšla v nákladu na dnešní dobu pro poesii neuvěřitelném, v dvaadvaceti tisících výtisků. A zůstává jedním z nejvýznamnějších Goethových výborů v češtině, obsahuje jak Goethovy vlastní práce tak doklady o jeho zájmu o české prostředí. Petiškův podíl na knize je shrnutý v tiráži slovy: „Uspořádal, vstupní prózu, životopisné komentáře, ediční poznámky napsal a dobový obrazový materiál vybral Eduard Petiška“. I onen obrazový doprovod je pozoruhodný, jsou zde ilustrace, které látku dokreslují. Editor zde nechal reprodukovat – v Čechách poprvé a naposledy – jako zvláštní přílohu i Goethův, jeho vlastní rukou psaný česko-německý slovníček z výmarských sbírek. Poskytl je nakladatelství Goethův a Schillerův ústav ve Výmaru, pro faksimilované zobrazení.

Nejen Goethovy šlépěje na mariánskolázeňských cestách se pojily s Petiškovými...

Setkávala se i slova veršů při převodu do češtiny.

Tak jako u jedné z Goethových nejproslulejších básní, slavné i ve zhudebnění.

V překladu Eduarda Petišky zní báseň takto:

(Ein Gleiches)

Poutníkovy noční písňe

2. Nad hřbety hor kolem
je klid
i za vrcholem
stromů skryt

vzduch zůstal stát.
Teď ptáčekové mlčí i svahy.
Počkej jen, záhy,
sám budeš spát.

Mnoho nescházelo a nejezdili bychom do Mariánských lázní. Ale do... jaksí „jiného města“.

Kdysi mi o tom předal vzpomínku jeden starý pán, prominentní architekt.

Kdo ví, možná jsem už jediný, kdo onen příběh zná... Tolik vzpomínek, které mohou ilustrovat dobu, se rozplývá...

Jméno Mariánských lázní, připomínající Pannu Marii, se zdálo některým funkcionářům ve stalinské době neudržitelné. Příliš, přespříliš křesťanské.

A rozhodli se lázně přejmenovat. Jak?

Přejmenovat je na Gorkij... Podle jednoho ze slavných ruských návštěvníků lázní, podle spisovatele Maxima Gorkého.

Onen architekt, který příběh vyprávěl, byl účastníkem rozhodujícího jednání.

Na něm se měly Mariánské lázně přejmenovat. Onen architekt nebyl komunista. Zúčastnil se jednání jako věhlasný odborník. Měl velké zkušenosti s lázeňským provozem. Z hlediska těch, kteří nebyli se jménem Mariánských lázní spokojeni, byl... „mondénní buržoza“...

Ale osud jej přesto nechal na jednání vejít.

S úžasem naslouchal předehře k usnesení o změně jména.
GORKIJ?

Dnes se úvahy o přejmenování tohoto českého – i ve světě slavného – města, mohou zdát nemožné... Konečně ale... co třeba Nižnij Novgorod...? Prastaré ruské město, původem ze 13. století...? Toto město pravděpodobně poskytl

„přejmenovávačům“ návod. Nižnij Novgorod byl mezi lety 1932 až 1990 přejmenován podle Maxima Gorkého, který se ve městě narodil.

Přezvali je „Gorkij“.

Proč nepřejmenovat i lázně, ve kterých nižněnovgorodský rodák pobýval? Nepřezvat je po sovětském vzoru...? Gorkij bydlel v Mariánských Lázních s rodinou a s přáteli od prosince 1923 do dubna 1924. V hotelu MAXHOF, který byl později přejmenovaný na Maxim. Jeho pobyt na Mírovém náměstí nyní připomíná Gorkého busta.

Architekt sledoval jednání...

Bylo mu jasné, že není mnoho možností pro vítězný „mariánský boj“...

V době, která s přejmenováváním měla tolik zkušeností.

Staré slovanské jméno Zlín proměnila do germánského Gottwaldova. A ve městě, ve kterém Eduard Petiška žil, nesl most z Brandýsa do Staré Boleslavi jméno generalissima Stalina.

Jenže... Během schůzování k architektovi přilétla múza.

Osvítla jej inspirace...

„Jak se jmenuje vaše maminka?“ zeptal se architekt rozhodujícího straníka.

Ten se usmál.

„Marie,“ řekl.

Přejmenování se stáhlo z programu...

Gorkij ztratil město.

V Mariánských Lázních vyslovil Eduard Petiška svá poslední slova.

Při posledním léčebném pobytu pobýval v lázních s manželkou Alenou. Provázela jej do lázní jako každý rok.

Nejen jeho celoživotní láska... I skvělá spolupracovnice.

První čtenářka rukopisů, rádkyně. Ale i redaktorka, přepisovačka, korektorka..., ta, která se věnovala jednání s nakladatelstvími.

Ta, která, pokud bylo třeba, do rána pracovala nad korekturami. Přepisovala, přepisovala... Přepisovalo se bez počítačů, na psacím stroji... S vkládanými kopírovacími papíry, s průklepovými papíry. Vykonávala dnes zapomenuté „černé kancelářské práce“, jaké vyhlížejí dnes jako z historického románu.

V roce, ve kterém Alena Petišková zemřela (2020) byla s manželem zapsána do pelhřimovské „Guinnessovy“ knihy rekordů.

Zápisem se ocenilo „rekordní“ manželství. Vytrvalo osmatřicet let.

Během společných let připsal Eduard Petiška své ženě v tiráži jedenáct děl, verše i prózu.

Trávili spolu v lázních v roce 1987 jarní dny...

Nic nenasvědčovalo, že je to bytí poslední.

„Jste jako jinoch,“ řekl básníkovi lékař po celkové prohlídce, než zahájil léčebnou kúru..

Při posledním společném večeru večereli manželé u básnířky Aleny Vrbové. Při krásné návštěvě u rodinné přítelkyně, v radosti a pohodě.

Básník trávil poslední večer v Mariánských lázních...

I poslední večer na světě.

Když návštěva skončila, prošli se nočním jarním městem.

Básník se nedíval do tmy, díval se do jasné budoucí tvorby –

Během poslední procházky vyprávěl o svých zamýšlených knihách...

O pěti knihách, které v Mariánských lázních promýšlel...

Neodcházel..., jako tolik umělců..., zestárlý, nemohoucí...

Vyhaslý.

Hovořil pod jarními hvězdami o cestě k dalším dílům...

V noci se probudil –
Nemohl se nadechnout...
Manželka otevřela okno.
„Eduarde..., nemáš strach?“ řekla. Věděla, že ty, kteří
umírají po srdečním úderu, sevře úzkost.
Nadechl se –
„Nemám strach,“ řekl.

Je krásné, když člověk v posledním výdechu na tomto světě
vysloví –

Že nemá strach.

Eduard Petiška odešel tak, jak si přál v jedné své básni,
nazvané „Jak by chtěl básník zemřít“ –

Náhle.

Okamžitě... Jako pták, který se v letu dotkne křídlem
elektrického drátu –

Odejde bez útrap... Jako by jej – řečeno barokním úslovím
– ze světa odváděl anděl blažené smrti...

6. června 1987 se v Mariánských Lázních uzavřel jeho život.

Život autora, který prošel ve svém díle tolik životů..., životů
bohů i lidí... V básních, povídkách, novelách, románech
vyprávěl o životě lidí dávných dob i současníků. Líčil jejich
cesty... Radost i úzkost. Vyprávěl o charakterech v době, která
neměla charakter. Prošel stezky mezopotámských poutníků,
putoval s první literární postavou světové epiky, králem
Gilgamešem na výpravě za nesmrtelností... Křísil staroegyptské
děje. Rozžínal vyhaslé příběhy dávných bohů i starověkých
panovníků. Podával jejich osudy moderním čtenářům...

Za jarní noci v Mariánských Lázních dozněl příběh světoznámého spisovatele, který přiblížil čtenářům tolika národů příběhy řeckých bohů a hrdinů... Plavil se s Odysseem a čtenáři po třípytících se vlnách egejského moře. Do domova na Ithace...

Uzavřela se jeho „knih života“. Života spisovatele, který se vydával i krajinou biblických příběhů... Plavil se na vlnách příběhů tisíce a jedné noci...

Vešel do pohádkového světa mnoha národů... Vyprávěl pohádky nejen dětem v Čechách ale i v dalekých domovech...

V desítkách jazyků...

I arabským, čínským, japonským dětem...

Autor ztichl.

Miliony výtisků jeho knih hovoří dál...

Při autogramiádách se před stolkem Eduarda Petišky tísnil čtenáři a vpisoval do jedné knížky i třetí věnování – poprvé věnoval knihu babičce, pak matce a pro věnování si přišla i vnučka...

Lampa na jeho stole svítívala do nocí...

Zhasla.

Lampy čtenářů nepřestávají svítit na jeho knihy...

Jaké to bylo být básníkem –

Být básníkem v Čechách ve dvacátém století?

Těžké a dobrodružné.

Eduard Petiška patří mezi několik českých básníků, kteří nemusí ze svého díla vynechat ani jediné slovo.

Je z mála moderních českých spisovatelů, kteří po sobě nezanechali slovo, které by si později přáli vymazat.

Lampa, pod kterou se řadily tisíce a tisíce slov, nesvítí na papír, který čeká na slova –

Autor už vešel do slov.

Slova svítí...

Na brandýském náměstí stojí socha. Na podstavci nese nápis:

„Blahoslavený, kdož jazykem svým nepoklesl a kdož nesloužil nehodným sebe.“

Blahoslavený básník, který si nese taková slova v erbu do posledního dne...

Kniha vychází ve spolupráci
s Institutem Eduarda a Martina Petišky
<http://www.petiska.cz/eduard.html>

Eduard Martin
Mariánskolázeňský poutník

Úvodní slova Martin Kalina.
Redakce Vladimíra Štěpánková.
V roce 2022 vydalo nakladatelství Nová vlna.
Vyrobil TiskDo1000.cz, Praha.

ISBN 978-80-88343-39-4